

TEZY ORZECZEŃ W SPRAWACH ROLNYCH

Wybrane tezy orzeczeń w sprawach rolnych

Stosunki własnościowe w rolnictwie i kształtowanie ustroju rolnego

Paragraf 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. R.P. Nr 10, poz. 51 ze zm.) może stanowić podstawę do orzekania w drodze decyzji administracyjnej o tym, czy dana nieruchomość lub jej część wchodzi w skład nieruchomości ziemskiej, o której mowa w art. 2 ust. 1 lit. e/ dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. R.P. Nr 4, poz. 17 ze zm.).

Uchwała 7 sędziów NSA z 10 stycznia 2011 r.,
I OPS 3/10, ONSAiWSA 2011, nr 2, poz. 23

Prawo własności nieruchomości ziemskich, wymienionych w art. 2 ust. 1 lit. e dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. Nr 4, poz. 17), przeszło na Skarb Państwa z mocy prawa z dniem wejścia w życie tego dekretu.

Uchwała SN z 17 lutego 2011 r.,
III CZP 121/10, OSNC 2011, nr 10, poz. 10

---

²⁹ Wyroki SN: z 5 maja 1999 r., I PKN 677/98, OSNP 2000, nr 14, poz. 537; z 16 listopada 2000 r., I CKN 311/00, Lex, nr 52413; z 18 stycznia 2005 r., II UK 136/04 (niepubl.); postanowienie SN z 9 stycznia 2008 r., III UK 92/07, OSNP 2009, nr 5-6, poz. 80.

Organami właściwymi w postępowaniach nadzorczych w odniesieniu do orzeczeń wydawanych na podstawie dekretu z 1949 r. o przejęciu na własność Państwa niepozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich położonych w niektórych powiatach województwa białostockiego, lubelskiego, rzeszowskiego i krakowskiego są organy administracji rządowej.

Postanowienie NSA z 24 lutego 2011 r.,
I OW 181/10, Lex, nr 1070877

W przedmiocie objęcia danej nieruchomości przepisem art. 2 ust. 1 lit. e dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (jedn. tekst: Dz. U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13 ze zm.) orzeka organ administracyjny na podstawie § 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. Nr 10, poz. 51).

Uchwała SN z 18 maja 2011 r.,
III CZP 21/11, OSNC 2011, nr 12, poz. 133

Pojęcie „obiekty leśnego”, użyte w art. 1 ust. 2 pkt c dekretu PKWN z 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Państwa, odnosi się do składników mienia przechodzących na własność Skarbu Państwa wymienionych wcześniej w art. 1 ust. 1 oraz art. 1 ust. 2 pkt a-b dekretu.

Wyrok SN z 30 czerwca 2011 r.,
III CSK 338/10, Lex, nr 955016

Obrót nieruchomościami rolnymi *inter vivos/mortis causa*

1. Samo rozporządzenie udziałem spadkobiercy w przedmiocie należącym do spadku, zgodnie z art. 1036 k.c., wymaga zgody pozostałych spadkobierców. Inną natomiast kwestią jest zbycie przez jednego ze spadkobierców bez zgody pozostałych spadkobierców przedmiotu wchodzącego w skład spadku. Takie rozporządzenie, zgodnie z art. 1035 w zw. z art. 199 k.c., jest nieważne. Dotyczy to także, w związku z art. 1058 k.c., rozporządzenia przedmiotem wchodzących w skład spadkowego gospodarstwa rolnego. Jeżeli jednak w chwili działu spadku nie może nim być już objęty przedmiot wchodzący w skład spadku, którym samodzielnie rozporządził jeden ze spadkobierców bez zgody pozostałych spadkobierców, rozliczeniu powinna podlegać jego wartość ustalona na chwilę działu spadku i według stanu na dzień otwarcia spadku, tak jakby przedmiot ten nadal wchodził w skład masy podlegającej podziałowi.

wi. Podstawę materialnoprawną takiego żądania stanowią przepisy o czynach niedozwolonych (art. 415 k.c.) w związku z przepisami materialnoprawnymi o współwłasności w częściach ułamkowych i dziale spadku.

2. Jedynie w przypadku zbycia, przez spadkobiercę przedmiotu wchodzącego w skład spadku bez zgody pozostałych spadkobierców, „usprawiedliwionego” określonymi okolicznościami, np. ze względu na jego właściwości, czy nieuchronność wszczęcia postępowania wywłaszczeniowego, przyjąć należy, iż spadkobierca ma obowiązek wydania pozostałym spadkobiercom uzyskanej w zamian korzyści majątkowej, a w razie działu spadku rozliczenia tej korzyści majątkowej.

3. Zasady rozliczenia w dziale spadku wartości zbytego przez jednego ze spadkobierców przedmiotu wchodzącego w skład spadku, według jego wartości z chwili działu spadku, nie zmienia okoliczność, że w chwili zbycia tego przedmiotu, spadkobierca-zbywca legitymował się postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku, według którego – wbrew rzeczywistemu stanowi rzeczy – był jedynym spadkobiercą.

Postanowienie SN z 24 sierpnia 2011 r.,
IV CSK 521/10, Lex, nr 1102544

Sprzedaż działki leśnej stanowiącej własność Skarbu Państwa w celu zniesienia współwłasności ze Skarbem Państwa, jest czynnością cywilnoprawną, dokonywaną w drodze umowy zawartej w formie aktu notarialnego pomiędzy podmiotem reprezentującym Skarb Państwa a nabywcą nieruchomości.

Postanowienie NSA z 2 września 2011 r.,
II OW 71/11, Lex, nr 965227

Rejestry i ewidencje

Przepis art. 12 ust. 5 ustawy z 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów nie jest przepisem prawa materialnego pozwalającym na przyjęcie, że spółka cywilna została wyposażona w zdolność prawną w sprawie płatności rolnośrodowiskowej. W przepisie tym uregulowano jedynie kwestię nadania numeru identyfikacyjnego, m.in. producentom rolnym działającym w formie spółki cywilnej.

Z przepisu tego wynika nadto, że nr identyfikacyjny nadaje się temu współnikowi, co do którego pozostali współnicy wyrazili pisemną zgodę. Z art. 12 ust. 6 ww. ustawy wynika zaś, że do wniosku o wpis do ewidencji producentów, w przypadku spółki cywilnej, dołącza się pisemną zgodę współników.

Wyrok WSA w Warszawie z 13 stycznia 2011 r.,
VIII SA/Wa 693/10, Lex, nr 760411

Agencje Rolne

Wszelkie wierzytelności przysługujące Funduszowi Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa na podstawie zawartych z nim umów przeszły na rzecz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, tym bardziej, jeśli wierzytelności te mają źródło w środkach Skarbu Państwa.

Wyrok SN z 12 stycznia 2011 r.,
I CSK 161/10, Lex, nr 738075

Jednostki Certyfikujące certyfikują jedynie produkty rolne, natomiast płatności rolnośrodowiskowe przyznawane są do powierzchni upraw. W związku z powyższym dane, które przekazują Jednostki Certyfikujące do Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa nie mogą stanowić przeciwdowodu do protokołów z kontroli na miejscu, wykonywanej przez inspektorów Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Jednostki certyfikujące uprawnione są jedynie do kwalifikowania konkretnych produktów z gospodarstwa rolnego na rynek rolnictwa ekologicznego, nie mają natomiast uprawnień do kwalifikowania konkretnych działek rolnych do przyznawania płatności rolnośrodowiskowych ani do określenia sposobu ustalania tej płatności. Uprawnienie do weryfikowania i kwalifikowania poszczególnych działek jako uprawnionych do płatności z tytułu realizacji przedsięwzięć rolnośrodowiskowych należy wyłącznie do kierownika biura powiatowego Agencji.

Wyrok WSA w Rzeszowie z 12 maja 2011 r.,
I SA/Rz 172/11, Lex, nr 795599

Penalizacją przewidzianą w przepisie art. 297 § 1 k.k. objęte zostały również zachowania polegające na przedstawieniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa nierzetelnego, pisemnego oświadczenia dotyczącego okoliczności istotnych dla uzyskania wsparcia finansowego w postaci płatności bezpośrednich, w tym, w aktualnym stanie prawnym, także wyodrębnionych płatności uzupełniających.

Postanowienie SN z 19 maja 2011 r.,
I KZP 3/11, OSNKW 2011, nr 6, poz. 48

W formularzu raportu znajduje się pole przeznaczone na uwagi producenta rolnego. W tym polu producent może wpisać swoje zastrzeżenia, dotyczące przeprowadzonej kontroli. W sytuacji, gdy nie uczestniczył on w kontroli i raport otrzymał drogą pocztową, wówczas może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w terminie 14 dni od dnia doręczenia raportu. Poprzez to zgodnie z zapisami art. 10 k.p.a. organ zapewnia stro-

nie udział w każdym stadium postępowania i możliwość zajęcia stanowiska co do zebranych dowodów i materiałów przed wydaniem decyzji administracyjnej.

Wyrok WSA w Gdańsku z 28 czerwca 2011 r.,
I SA/Gd 347/11, Lex, nr 844562

Pismo Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa stanowiące informację o negatywnym rozpatrzeniu wezwania do usunięcia naruszenia prawa nie jest rozstrzygnięciem, na które służy skarga do sądu administracyjnego, gdyż nie mieści się ono w katalogu aktów prawnych wymienionych w art. 3 § 2 p.p.s.a., które podlegają kognicji sądu administracyjnego.

Postanowienie NSA z 13 września 2011 r.,
II GSK 1678/11, Lex, nr 965111

Sam fakt, że Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa realizuje zadania publiczne, stojąc na straży wydawania środków budżetowych, nie stawia jej w stosunkach umownych na z góry uprzywilejowanej pozycji oraz nie wyklucza możliwości oceny jej zachowania na podstawie art. 5 k.c.

Wyrok SN z 4 listopada 2011 r.,
I CSK 799/10, Lex, nr 1095812

Dzierżawa/najem

Umowa poddzierżawy dotycząca gruntów wchodzących w skład ZWRSP jest właściwym tytułem prawnym do zaliczenia poddzierżawionej powierzchni, w kontekście wymogu minimalnej powierzchni w gospodarstwie, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a) rozporządzenia z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 200. poz. 1443 ze zm.).

Wyrok NSA z 3 lutego 2011 r.,
II GSK 218/10, Lex, nr 1071098

Nie znajduje uzasadnienia prawnego przekonanie, że dla potrzeb u.s.r., wdzierżawiającym może być każdy, kto ma gospodarstwo rolne, nie zaś wyłącznie emeryt lub rencista rolniczy.

Wyrok WSA w Łodzi z 29 marca 2011 r.,
II SA/Łd 201/11, Lex, nr 957343

Umowa dzierżawy może stanowić podstawę do dysponowania nieruchomością na cele budowlane, jeżeli uprawnia jej stroną do wykonywania robót budowlanych.

Wyrok WSA w Warszawie z 1 czerwca 2011 r.,
VII SA/Wa 204/11, Lex, nr 996646

1. Przy ocenie tego, czy dzierżawca jest uprawniony do naruszenia substancji przedmiotu dzierżawy, zasadnicze znaczenie ma treść umowy przy uwzględnieniu również czasu trwania stosunku obligacyjnego. Brak zgody ze strony wydierżawiającego na rozbiórkę budynku na gruncie nie może być też skutecznie usprawiedliwiany nieuregulowaniem w umowie dzierżawy kwestii wynagrodzenia za zniszczenie dotychczasowego mienia. Sugestia ewentualnej nieracjonalności wydierżawiającego w tym zakresie nie da się bowiem pogodzić z odpłatnym charakterem umowy dzierżawy.

2. Należy wyraźnie ograniczyć szkodę w postaci utraconego zysku, od sytuacji, w której dochodzi jedynie do utraty samej szansy uzyskania określonej korzyści majątkowej. O wystąpieniu szkody w postaci *lucrum cessans* decyduje wysoki, graniczący z pewnością stopień prawdopodobieństwa uzyskania określonych korzyści, gdyby nie wystąpiło zdarzenie uznane za przyczynę szkody.

Wyrok SN z 21 czerwca 2011 r.,
I CSK 598/10, Lex, nr 863906

Gospodarowanie nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa

1. Artykuł 17b ustawy z 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, określający wysokość opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości wchodzącej w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 72 u.g.n., który określa wysokość stawek procentowych opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości.

2. Nie ma podstawy do wykorzystania art. 92 ust. 2 u.g.n. (w związku z art. 224 u.g.n.) do wykładni art. 17b ust. 1 pkt 2 ustawy z 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa.

3. Z umiejscowienia art. 92 ustępu 2 u.g.n. w rozdziale ustawy dotyczącym podziału nieruchomości, jako kolejnego ustępu przepisu określającego zakres przedmiotowy tego rozdziału wynika, że przepis ten, zawierający definicję wykorzystywania nieruchomości na cele rolne i leśne, ma zastosowanie jedynie do podziału nieruchomości.

4. Wykładnia językowa art. 17b ust. 1 ustawy z 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, uwzględniająca różnicę w sformułowaniu tego przepisu w porównaniu z art. 72 ust. 3 u.g.n., wyraźnie wskazuje, że o wysokości stawki procentowej opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości

wchodzącej w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa decyduje cel, na jaki wykorzystywana jest nieruchomość oddana w użytkowanie wieczyste. Zgodnie z potocznym, utrwalonym znaczeniem tych słów należy przez nie rozumieć takie używanie nieruchomości i korzystanie z niej, które odpowiada zamierzeniu co do wykorzystania nieruchomości albo przynajmniej prowadzi do jego realizacji.

Wyrok SN z 12 stycznia 2011 r.,
I CSK 98/10, Lex, nr 724986

Bez przeprowadzenia przewidzianej w art. 17b ust. 2a z 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa i art. 78-81 u.g.n. procedury aktualizacyjnej użytkownika wieczystego nie może wiązać wysokość opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego wówczas, gdy *ex lege* zmiana uległa stawka procentowa tej opłaty w okresie trwania prawa użytkowania wieczystego. O takim związaniu nie przesądza treść art. 238 k.c., który stwierdza jedynie obowiązek zapłaty rocznej w ramach istniejącego stosunku prawnorzeczowego i umowy o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste.

Wyrok SN z 28 stycznia 2011 r.,
I CSK 130/10, Lex, nr 848101

W sprawie o uzgodnienie stanu prawnego nieruchomości ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym brak decyzji wojewody wydanej na podstawie art. 13 ust. 4 ustawy z 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1700) wyłącza możliwość ustalania przez sąd faktu przejścia z mocy prawa na rzecz gminy własności nieruchomości rolnej na podstawie art. 13 ust. 2 tej ustawy.

Uchwała SN z 8 sierpnia 2011 r.,
III CZP 42/11, „Biuletyn SN” 2011, nr 9, poz. 6

Roszczenie o zapłatę opłaty rocznej ustalonej z tytułu użytkowania wieczystego w związku z ustawową zmianą stawki procentowej za dany rok staje się wymagalne po ustawowym terminie, to jest po dniu 31 marca, jeżeli użytkownik wieczysty otrzymał zawiadomienie Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego (art. 2a ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1700 ze zm.).

Wyrok SN z 11 sierpnia 2011 r.,
I CSK 607/10, OSNC 2012, nr 3, poz. 36

W sprawie o uzgodnienie stanu prawnego nieruchomości ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym brak decyzji wojewody wydanej na

podstawie art. 13 ust. 4 ustawy z 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1700) wyłącza możliwość ustalania przez sąd faktu przejścia z mocy prawa na rzecz gminy własności nieruchomości rolnej na podstawie art. 13 ust. 2 tej ustawy.

Uchwała SN z 8 września 2011 r.,
III CZP 42/11, OSNC 2012, nr 2, poz. 17

Scalanie i wymiana gruntów

Samorządowe Kolegium Odwoławcze jest właściwe do stwierdzenia nieważności własnej decyzji wydanej w drugiej instancji w postępowaniu scaleniowym lub wymiennym.

Postanowienie NSA z 18 marca 2011 r.,
II OW 102/10, Lex, nr 1080390

Objęcie postępowaniem scaleniowym gruntów, które tym postępowaniem, zgodnie z prawem, niewątpliwie nie powinny być objęte, stanowi rażące naruszenie przepisów określających przedmiotowy zakres regulacji właściwej ustawy scaleniowej. Naruszenie to istnieje obiektywnie i nie pozostaje w związku z faktem potwierdzania przez uczestników scalenia stanu posiadania gruntów.

Wyrok NSA z 12 kwietnia 2011 r.,
II OSK 627/10, Lex, nr 1081812

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawach dotyczących scalania i wymiany gruntów odpowiada Ministrowi Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, działającemu 18 stycznia 1985 r. Na tej podstawie należy uznać, że organem właściwym do stwierdzenia nieważności wydanej przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w dniu 18 stycznia 1985 r. decyzji w sprawie zatwierdzenia projektu scalenia gruntów jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Postanowienie NSA z 11 sierpnia 2011 r.,
II OW 5/11, Lex, nr 1069083

Ubezpieczenia społeczne rolników

W odniesieniu do należności przysługujących Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego organem egzekucyjnym jest – na zasadach ogólnych naczelnik właściwego urzędu skarbowego, a nie KRUS.

Postanowienie NSA z 26 stycznia 2011 r.,
II GSK 104/10, Lex, nr 952777

Art. 21 ust. 5 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników uzależnia przyznanie prawa do renty rolniczej od wymogu istnienia całkowitej, a nie czasowej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Wyrok SN z 27 stycznia 2011 r.,
I UK 207/10, Lex, nr 786371

Wpis do księgi wieczystej hipoteki przymusowej zabezpieczającej należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników (art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jedn. tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm. w związku z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jedn. tekst: Dz. U. z 2008 r. Nr 5, poz. 291 ze zm.) następuje na rzecz Skarbu Państwa – Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Postanowienie SN z 20 maja 2011 r.,
III CZP 18/11, OSNC 2012, nr 2, poz. 22

W rozumieniu art. 7 pkt 1 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników prowadzenie działalności rolniczej oznacza prowadzenie na własny rachunek posiadacza gospodarstwa rolnego zawodowej, związanej z tym gospodarstwem, stałej i osobistej działalności, mającej charakter wykonywania pracy lub innych zwykłych czynności wiążących się z jego prowadzeniem. Prowadzenie tak rozumianej działalności może polegać na samym zarządzaniu gospodarstwem.

Wyrok SN z 13 lipca 2011 r.,
I UK 33/11, Lex, nr 1043981

Zawarte w art. 118 ust. 2a ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników określenie, że zstępny osoby uprawnionej, który po śmierci tej osoby faktycznie włada, w zakresie odpowiadającym jej uprawnieniom, daną nieruchomością, należy interpretować z uwzględnieniem znaczenia tego określenia w przepisach kodeksu cywilnego regulujących instytucję posiadania (art. 336 k.c.) oraz pośrednio z uwzględnieniem regulacji dotyczącej użytkownika jako ograniczonego prawa rzeczowego, natomiast nie można nadawać tym określeniom innego, odrębnego, autonomicznego znaczenia. W szczególności słowa „faktyczne władanie” nie mogą być co do zasady zawsze utożsamiane z wymogiem osobistej, bezpośredniej, ciągłej pracy zstępnego osoby uprawnionej na przedmiotowej nieruchomości.

Wyrok NSA z 14 lipca 2011 r.,
II OSK 1096/10, Lex, nr 1083527

Przepis art. 6 ustawy z 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz o zmianie ustawy o podatku

rolnym przyznaje roszczenie każdemu właścicielowi budynków, bez względu na to, kiedy i jak je nabył, o ile budynki te znajdują się na działce, wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego przekazanego państwu. Niespełnienie przesłanki istnienia na działce gruntu budynków skutkuje wydaniem decyzji odmawiającej nieodpłatnego przyznania własności działki pod budynkami.

Wyrok WSA w Szczecinie z 11 sierpnia 2011 r.,
II SA/Sz 530/11, Lex, nr 905775

Sam fakt posiadania i prowadzenia gospodarstwa rolnego nie wyklucza rolnika z prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, o ile posiadane przez niego gospodarstwo, rodzaj upraw, pozwalająby mu na podjęcie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, a pracy takiej nie podejmuje (bądź z niej rezygnuje) z powodu konieczności opieki nad osobą niepełnosprawną, względem której ciąży na niej obowiązek alimentacyjny.

Wyrok WSA w Kielcach z 8 września 2011 r.,
II SA/Ke 465/11, Lex, nr 899076

Płatności bezpośrednie

1. Wniosek o przyznanie płatności w związku z przeniesieniem posiadania gospodarstwa nie wszczyna nowego postępowania administracyjnego i nie zastępuje pierwotnego wniosku o płatność.

2. Materialnoprawna konstrukcja przeniesienia prawa do dopłat na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z 2003 r. o płatnościach bezpośrednich do gruntów rolnych i oddzielnej płatności z tytułu cukru wywiera w sferze przepisów procesowych ten skutek, że stroną postępowania, a następnie adresatem decyzji administracyjnej staje się przejmujący. Wniosek jest procesowym instrumentem dokonania zmiany podmiotowej po stronie adresata pomocy (jest odstępstwem od zasady, że uprawnienie ma charakter osobisty).

3. W sytuacji, o jakiej mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z 2003 r., przekazujący, który złożył wniosek o przyznanie płatności, nie może stać się beneficjentem pomocy. Z chwilą przeniesienia posiadania gospodarstwa rolnego traci on legitymację do uzyskania płatności.

Wyrok NSA z 11 marca 2011 r.,
II GSK 341/10, Lex, nr 992362

Przepis art. 4 ust. 1 ustawy z 2003 r. o płatnościach bezpośrednich do gruntów rolnych i oddzielnej płatności z tytułu cukru stanowi podstawę do żądania przez nowego posiadacza gospodarstwa rolnego przyznania mu stosownych dopłat. Analiza treści tego przepisu nie uzasadnia jednak twierdzenia, iż nowy posiadacz zyskuje

przymiot strony w postępowaniu prowadzonym z wniosku innego producenta rolnego o przyznanie płatności do tych samych działek. W szczególności z przepisu tego nie wynika, aby nowy posiadacz mógł domagać się pozbawienia dotychczasowego posiadacza prawa do dopłat. Każdy z nich: posiadacz poprzedni – na podstawie art. 3 ust. 1 – i posiadacz nowy – na podstawie art. 4 ust. 1 tej ustawy – ma swój interes prawny do domagania się przyznania dopłat. Rolą organów jest ustalenie, w odrębnych postępowaniach, któremu wnioskodawcy należy przyznać dopłaty, a w stosunku do którego wydać decyzję odmawiającą przyznania żądanych dopłat.

Wyrok NSA z 19 maja 2011 r.,
II GSK 530/10, Lex, nr 1081573

Wnioskodawcą o przyznanie płatności bezpośredniej i płatności uzupełniającej (OB) nie może być spółka cywilna. Nie posiada ona bowiem osobowości prawnej. Przepisy szczególne nie przyznają jej zaś w tych sprawach podmiotowości (zdolności) prawnej w rozumieniu art. 29 k.p.a. Skoro wnioskodawcą w sprawie o płatności może być jednak grupa osób fizycznych lub prawnych (wspólników spółki cywilnej), a jeden z nich złożył wniosek o przyznanie płatności, to bez wezwania tej osoby do złożenia wyjaśnień w sprawie sprecyzowania, kto jest wnioskodawcą, brak jest podstaw do umorzenia postępowania jako bezprzedmiotowego.

Wyrok WSA w Warszawie z 7 września 2011 r.,
VIII SA/Wa 336/11, Lex, nr 899098

Nie można przyjąć, że otrzymanie przez następcę, w roku przekazania gospodarstwa, „płatności zwierzęcej” na warunkach i w wysokości należnej zbywcy jednocześnie pozbawia tego zbywcę przymiotu rolnika uzyskującego „płatność zwierzęcą” na podstawie rozporządzenia z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie rodzajów roślin objętych płatnością uzupełniająca oraz szczegółowych warunków i trybu przyznawania tej płatności (Dz. U. Nr 46, poz. 309), a jego następcę uprawnienia do korzystania z sytuacji prawnej zbywcy w następnych latach. Uznać natomiast należy, że otrzymanie płatności przez nabywcę w roku przekazania gospodarstwa rolnego na skutek wniosku złożonego przez zbywcę i w wysokości należnej zbywcy stanowi wypełnienie warunku z § 10 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia z dnia 9 marca 2009 r. w sprawie rodzajów roślin objętych płatnością uzupełniająca oraz szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. Nr 40, poz. 326) uzyskania płatności przez zbywcę.

Wyrok NSA z 3 października 2011 r.,
II GSK 896/10, Lex, nr 965131

Aby mówić o utrzymywaniu gruntów rolnych w dobrej kulturze rolnej, wypas zwierząt w okresie wegetacyjnym traw – w rozumieniu § 1 ust. 1 pkt 4 rozporządze-

nia z dnia 7 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych wymagań utrzymania gruntów rolnych w dobrej kulturze rolnej (Dz. U. Nr 65, poz. 600) – powinien być prowadzony na całej powierzchni gruntów rolnych objętej wnioskiem o przyznanie płatności, a nie tylko na niewielkiej jej części.

Wyrok NSA z 6 października 2011 r.,
II GSK 918/10, Lex, nr 1070263

Przesłankami umożliwiającymi przyznanie rolnikowi płatności zwierzęcej są: posiadanie przez rolnika określonego gatunku zwierząt w okresie referencyjnym i fakt umieszczenia tych zwierząt we właściwym rejestrze. Istotnym jest przy tym rzeczywisty stan posiadania. Posiadaczem jest zaś ten, kto faktycznie sprawuje w okresie referencyjnym władztwo nad zwierzętami.

Wyrok NSA z 11 października 2011 r.,
II GSK 968/10, Lex, nr 1070268

Jako że ustawa z 2003 r. o płatnościach bezpośrednich do gruntów rolnych i oddzielnej płatności z tytułu cukru nie definiuje bliżej posiadania, stosuje się pomocniczo przepisy k.c. Jednakże znamienym jest fakt, iż to posiadanie uprawniające do uzyskania płatności musi zawierać w sobie kilka szczególnych cech. Musi to być faktyczne posiadanie i rolnicze użytkowanie gruntów utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej i ściśle związanych z produkcją rolną, której przecież wspieraniu płatności mają służyć.

Wyrok NSA z 18 października 2011 r.,
II GSK 1034/10, Lex, nr 1070194

1. Wymóg przekazania wszystkich użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa, określony w § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Renty Strukturalne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 109, poz. 750 ze zm.) odnosi się tylko do tych nieruchomości, które stanowią odrębną własność rolnika i jego małżonka bądź są przedmiotem ich współwłasności.

2. Warunkiem uzyskania renty strukturalnej jest całkowite zaprzestanie komercyjnej działalności rolniczej i w związku z tym wyzbycie się posiadanych gruntów. Rolnik i jego małżonek zobowiązani są zatem także do wyzbycia się w dowolny sposób także tych gruntów rolnych, które są przedmiotem ich posiadania we współwłasności z „innymi osobami” i to bez względu na to, czy grunty te zadeklarowali we wniosku o rentę.

Wyrok WSA w Olsztynie z 15 grudnia 2011 r.,
I SA/OI 635/11, Lex, nr 1101480

Przepis art. 4 ust. 1 ustawy z 2003 r. o płatnościach bezpośrednich nie „pozbawia prawa do dopłaty”, lecz przenosi to prawo na rzecz innego podmiotu i w aspekcie proceduralnym ma ten skutek, że stroną postępowania wszczętego wnioskiem poprzednika, a następnie adresatem decyzji, staje się przejmujący. Prawo do wystąpienia o przyznanie płatności stanowi w tym wypadku wyjątek od sztywnej reguły obowiązku przestrzegania przez kraje członkowskie wiążącego określenia terminu składania wniosków oraz przyznawania pomocy tylko temu producentowi rolnemu, który wystąpił na dany rok o taką pomoc.

Wyrok NSA z 11 stycznia 2011 r.,
II GSK 11/10, Lex, nr 746071

1. Ustawodawca w przypadku płatności obszarowej nie dokonał rozróżnienia na posiadanie samoistne i zależne, co oznacza, że płatność przysługuje niezależnie od wskazanych postaci posiadania.

2. Wystąpienie o przyznanie płatności obszarowej jest okolicznością faktyczną, która nie ma decydującego wpływu na ocenę, czy i w jakiej formie osoba ubiegająca się o płatność wykonuje władztwo nad gruntami rolnymi.

3. Moc wiążąca decyzji ostatecznej o przyznaniu płatności bezpośredniej oznacza, że podmiot wymieniony w decyzji jest posiadaczem samoistnym lub zależnym względnie współposiadaczem działek rolnych, do których przyznano płatności.

Wyrok NSA z 11 stycznia 2011 r.,
II GSK 12/10, Lex, nr 746077

Przepisy art. 7 ust. 1 ustawy z 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego określają przesłanki dla ubiegania się zainteresowanego beneficjenta o omawianą płatność, które musi on spełnić na dzień złożenia wniosku, nie zaś na dzień podjęcia decyzji w tym przedmiocie, na co przecież beneficjent nie ma jakiegokolwiek wpływu.

Wyrok NSA z 16 lutego 2011 r.,
II GSK 208/10, Lex, nr 1071091

Możliwość przyznania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego jest uzależniona od posiadania działek rolnych i prowadzenia na nich działalności rolniczej. Konieczną przesłanką przyznania płatności jest „posiadanie” gruntów rolnych, a więc faktyczne władanie nimi. Nie chodzi tu o legitymowanie się prawem własności do tych działek, lecz o ich rzeczywiste użytkowanie. Uprawnionym do otrzymania płatności jest zatem ten, kto faktycznie użytkuje rolniczo działki.

Wyrok WSA w Gdańsku z 26 stycznia 2011 r.,
I SA/Gd 1116/10, Lex, nr 952125

Nieuprawnione jest przyjęcie założenia, że rozporządzenie z dnia 14 marca 2008 r. w sprawie rodzajów roślin objętych uzupełniającą płatnością oraz szczegółowych warunków i trybu przyznawania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. Nr 44, poz. 265 ze zm.) zawiera lukę prawną, bowiem pomija całkowicie zagadnienie prawa do płatności zwierzęcej przez producenta, który przejął gospodarstwo rolne po okresie referencyjnym.

Wyrok NSA z 28 stycznia 2011 r.,
II GSK 108/10, Lex, nr 952782

Wspieranie rozwoju obszarów wiejskich

Wstrzymanie płatności dla gospodarstwa niskotowarowego w czwartym i piątym roku jej wypłaty, o czym stanowi § 9 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie gospodarstw niskotowarowych objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz. U. Nr 286, poz. 2870), to bez wątpienia skutek w ramach administracyjnoprawnego stosunku materialnego kształtującego prawa i obowiązki jednostki. Skutek ten następuje – zgodnie z brzmieniem § 9 ust. 1 – jeżeli producent rolny nie dotrzymał warunków określonych wyłącznie w § 8 ust. 1 tegoż rozporządzenia. Z tego punktu widzenia termin 6 miesięcy zastrzeżony na realizację przedsięwzięcia zgodnie z planem rozwoju gospodarstwa niskotowarowego, liczony od dnia wypłaty płatności w trzecim roku realizacji planu jest bez wątpienia terminem materialnoprawnym.

Wyrok WSA w Łodzi z 13 stycznia 2011 r.,
II SA/Łd 1121/10, Lex, nr 755725

Ani art. 7 ustawy z 2003 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, ani przepisy § 15-17 rozporządzenia z dnia 20 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz. U. Nr 174 poz. 1809) nie nakładają na organ obowiązku zawiadomienia producenta rolnego o planowanej kontroli.

Wyrok NSA z 10 lutego 2011 r.,
II GSK 191/10, Lex, nr 1071080

1. Nie można podzielić poglądu, iż określenie „tego gospodarstwa”, użyte w § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Renty strukturalne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U.

Nr 109, poz. 750 ze zm.), dotyczy przekazania jednego gospodarstwa rolnego, nie obejmuje natomiast wszystkich odrębnych gospodarstw rolnych posiadanych przez rolnika”.

2. W dacie wydania decyzji o przyznaniu renty strukturalnej wnioskodawca i jego małżonek nie mogą posiadać użytków rolnych o powierzchni przekraczającej 0,5 ha.

Wyrok NSA z 28 stycznia 2011 r.,
II GSK 111/10, Lex, nr 952787

Minister właściwy do spraw rozwoju wsi był upoważniony jedynie do określenia szczegółowych warunków (trybu składania wniosków) i wymagań, jakim powinny odpowiadać wnioski. Nie mógł zatem regulować w sposób odmienny od przewidzianego w ustawie z 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich oraz w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny, zasad przyznawania pomocy, w tym określać podmiotów uprawnionych do ubiegania się o udzielenie pomocy.

Wyrok NSA z 1 lutego 2011 r.,
II GSK 136/10, Lex, nr 965106

Zobowiązanie rolnośrodowiskowe, które nie powstało, w sposób prawem przewidziany, u poprzednika producenta rolnego, nie może stanowić przedmiotu skutecznego przejęcia przez następcę tegoż producenta. Dla przeniesienia zobowiązania konieczne jest bowiem jego uprzednie powstanie.

Wyrok WSA w Rzeszowie z 3 lutego 2011 r.,
I SA/Rz 807/10, Lex, nr 750258

Termin 6-miesięczny do zrealizowania przedsięwzięcia zgodnie z planem rozwoju gospodarstwa niskotowarowego na podstawie § 8 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 7 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie gospodarstw niskotowarowych objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz. U. z 2005 r., Nr 286, poz. 2870 ze zm.), jest terminem materialnym, natomiast określony w § 8 ust. 2 tego rozporządzenia 7-dniowy termin do złożenia oświadczenia o zrealizowaniu przedsięwzięć zgodnie z planem rozwoju gospodarstwa niskotowarowego jest terminem procesowym, w związku z czym mają zastosowanie przepisy art. 58 i 59 k.p.a.

Wyrok WSA w Białymstoku z 18 maja 2011 r.,
I SA/Bk 142/11, Lex, nr 990411

Przepis § 9 pkt 1 rozporządzenia z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania

„Renty strukturalne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 109, poz. 750 ze zm.) nie uzasadnienia utrzymania własności większego areалу gruntów rolnych, albowiem naruszałoby to postanowienia § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia.

Wyrok NSA z 25 maja 2011 r.,
II GSK 540/10, Lex, nr 1081577

Przepisy § 4 pkt 5, § 6 ust. 1 pkt 1 i § 19 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Renty strukturalne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 109, poz. 750 ze zm.) nie zostały ustanowione z naruszeniem upoważnienia ustawowego zawartego w art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i nie godzą w konstytucyjną zasadę ochrony własności i prawa dziedziczenia wyrażoną w art. 21 ust. 1 i art. 64 ust. 1-3 Konstytucji RP.

Wyrok NSA z 1 września 2011 r.,
II GSK 823/10, Lex, nr 1068880

Żona dotychczasowego wnioskodawcy ubiegającego się o przyznanie płatności z tytułu wspierania działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania z chwilą złożenia odpisu aktu zgonu może wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce wnioskodawcy.

Wyrok NSA z 14 września 2011 r.,
II GSK 860/10, Lex, nr 1068886

Przesłanką warunkującą uzyskanie środków unijnych jest posiadanie (użytkowanie rolnicze) danego gruntu rolnego, a nie status właściciela (legitymowanie się prawem własności) gruntów zadeklarowanych do płatności. Posiadanie jest przy tym stanem faktycznym, a nie prawnym. Wnioskodawca winien zatem skutecznie udowodnić nie prawo własności do danej nieruchomości (gruntów rolnych), a fakt władania nią i jej rolniczego użytkowania.

Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 22 września 2011 r.,
II SA/Go 418/11, Lex, nr 966358

Kontrole, o których mowa w przepisie art. 30 ustawy z 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich muszą być przeprowadzane przez osoby do tego fachowo przygotowane – tj. posiadające nie tylko odpowiedni sprzęt, ale również

niezbędną wiedzę. Nie wymagają zawiadomienia, ani udziału w nich producenta, natomiast sporządzone z tej kontroli raporty muszą być doręczone.

Wyrok NSA z 12 października 2011 r.,
II GSK 1019/10, Lex, nr 1070189

Opodatkowanie rolnictwa

Żądanie wydania zaświadczenia o wysokości przeciętnego dziennego zarobku uzyskiwanego z pracy na własnym gospodarstwie rolnym, nie może zostać uwzględnione. Organ podatkowy posiada jedynie informację o przeciętnym rocznym dochodzie w gospodarstwie rolnym z 1 ha przeliczeniowego, która wynika z corocznego obwieszczenia Prezesa GUS, natomiast nie prowadzi ewidencji, rejestrów czy innych zbiorów, w których znajdowałyby się informacje o dziennym zarobku rolnika.

Wyrok NSA z 24 lutego 2011 r.,
I OSK 601/10, Lex, nr 1070861

Art. 7 ust. 1 pkt 4 lit. a) jak i lit. b) u.p.o.l. stanowią, że zwolnieniu podlegają jedynie budynki służące działalności leśnej lub rybackiej, bądź wyłącznie działalności rolniczej. „Służące” oznacza „faktycznie wykorzystywane”. Zwolnienie dotyczy zatem tylko tych budynków bądź ich części, które są wykorzystywane przy aktywnym, rzeczywistym prowadzeniu działalności leśnej, rybackiej lub rolniczej (w tym przypadku przy spełnieniu dodatkowego warunku, jakim jest wchodzenie w skład gospodarstwa rolnego), a nie tylko przystosowane do prowadzenia takiej działalności.

Wyrok WSA w Gdańsku z 2 czerwca 2011 r.,
I SA/Gd 247/11, Lex, nr 846195

1. Definicja gospodarstwa rolnego w u.p.r. ma jedynie charakter formalny, związany wyłącznie z powierzchnią gruntów i ich zaklasyfikowaniem w stosownej ewidencji gruntów i budynków. Nie ma znaczenia natomiast faktyczne prowadzenie gospodarstwa rolnego w ujęciu funkcjonalnym, rozumianym jako prowadzenie na tych gruntach działalności rolniczej, uzyskiwanie z tego tytułu dochodów, posiadanie stosownych środków produkcji to umożliwiających, czy też w przeciwieństwie do definicji tego pojęcia zawartej w art. 553 k.c., traktowanie gospodarstwa rolnego jako zorganizowanej całości gospodarczej.

2. Dla zwolnienia od podatku od czynności cywilnoprawnych istotna jest data dokonania transakcji skoro ustawa akcentuje moment dokonania czynności będącej przedmiotem opodatkowania.

Wyrok WSA w Poznaniu z 2 czerwca 2011 r.,
III SA/Po 619/10, Lex, nr 1027400

Dla istnienia zwolnienia z art. 21 ust. 1 pkt 28 u.p.d.o.f. nie może mieć decydującego znaczenia figurowanie nieruchomości w ewidencji w momencie nabycia, jak i sprzedaży, jako gruntu rolnego lub leśnego. Liczy się faktyczne jego przeznaczenie.

Wyrok WSA w Białymstoku z 31 sierpnia 2011 r.,
I SA/Bk 184/11, Lex, nr 1027474

Posługiwanie się na gruncie u.p.d.o.f. pojęciem działalności rolniczej powinno każdorazowo służyć klasyfikowaniu przychodów, które nie podlegają przepisom ustawy, bo taki był cel statuowania tej definicji.

Wyrok WSA w Gdańsku z 6 września 2011 r.,
I SA/Gd 672/11, Lex, nr 898929

1. Błędne jest stanowisko, według którego pojęcie „cele rolnicze”, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 6 u.p.d.o.f. (*argumentum a contrario*), należy interpretować z pomocą definicji działalności rolniczej, o której mowa w art. 2 ust. 2 u.p.d.o.f.

2. Wydzierżawienie gruntów na cele rolnicze oznacza używanie gruntu w sposób związany z rolnictwem, na potrzeby uprawy i hodowli roślin oraz chowu i hodowli zwierząt gospodarskich, przy czym owe potrzeby nie mogą być utożsamiane tylko z zajęciem gruntów pod uprawę, ale także ze zorganizowaniem infrastruktury koniecznej dla tej uprawy czy też chowu i hodowli zwierząt. Zakres pojęcia „cele rolnicze” jest więc szerszy aniżeli pojęcia „działalności rolniczej” zdefiniowanej w u.p.d.o.f.

3. Skoro dzierżawca na wydzierżawionym gruncie zorganizował bazę logistyczną służącą prowadzonej przezeń uprawie roślin, to zasadne jest twierdzenie, iż skarżący wydzierżawił część gospodarstwa rolnego na cele rolnicze.

Wyrok WSA w Gdańsku z 6 września 2011 r.,
I SA/Gd 673/11, Lex, nr 898930

Ochrona gruntów rolnych i leśnych

W przypadku opłaty rocznej z tytułu wyłączenia z produkcji gruntu leśnego, o której mowa w art. 12 ust. 1 ustawy z 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, brak jest niezbędnych elementów pozwalających uznać, że jest to świadczenie o charakterze publicznoprawnym.

Wyrok NSA z 21 stycznia 2011 r.,
II OSK 94/10, Lex, nr 953097

Decyzja wydawana na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych ma charakter uznaniowy. Ustawa ta jedynie w art. 6 ust. 1 odnosi się do

kwestii przesłanek, jakimi powinien kierować się organ przy kwalifikowaniu gruntu leśnego i rolnego do odmiennego przeznaczenia. Zgodnie z przepisem art. 6 ust. 1 ustawy, na cele nierolnicze i nieleśne powinny być przeznaczane przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku grunty o najniższej przydatności produkcyjnej. Taka konstrukcja rozstrzygnięcia oznacza, że właściwemu organowi pozostawiono ocenę każdej konkretnej sytuacji faktycznej przy zastosowaniu jego najlepszej merytorycznej wiedzy.

Wyrok WSA w Olsztynie z 31 marca 2011 r.,
II SA/OI 109/11, „Wspólnota” 2011, nr 17/45

Przepis art. 12a ustawy z 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych nie może być interpretowany rozszerzająco, stanowi on bowiem *lex specialis* w stosunku do art. 12 tej ustawy. Jako *lex specialis* art. 12a musi być interpretowany ściśle ze swoim brzmieniem. Oznacza to, iż obowiązek uiszczenia należności pieniężnych nie dotyczy wyłącznie gruntów przeznaczonych na cele mieszkaniowe (budynki jedno- i wielorodzinne), a nie na cele budownictwa letniskowego.

Wyrok NSA z 18 maja 2011 r.,
II OSK 655/10, Lex, nr 992619

Sztuczne oddziaływania prowadzące do degradacji gruntów mogą być przesłanką dokonania zmian w klasyfikacji gruntów jedynie w sytuacji, gdy nie powstały one wyłącznie wskutek zaniedbań właściciela działki lub osoby trzeciej i są to zdarzenia nieodwracalne – w przeciwnym razie przepisy dotyczące zmian w gleboznawczej klasyfikacji gruntów pozostawałyby w oczywistej sprzeczności z zadaniami nałożonymi na właściciela.

Wyrok WSA w Warszawie z 15 czerwca 2011 r.,
IV SA/Wa 688/11, Lex, nr 951572

Zgodnie z brzmieniem art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy z 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochrona gruntów leśnych polega na ograniczaniu przeznaczenia ich na cele nieleśne lub nierolnicze. Zatem postanowienia uchwały dopuszczające intensywną zabudowę mieszkaniową w terenach leśnych stanowi istotne naruszenie art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy z 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, a tym samym zasad sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Wyrok NSA z 6 października 2011 r.,
II OSK 1458/11, Lex, nr 1070339

Inne

Za „rolnika” uprawnionego do otrzymania pomocy można uznać będących osobami fizycznymi lub prawnymi wspólników spółki cywilnej prowadzących na podstawie wężła obligacyjnego wynikającego z zawieszanej przez nich umowy spółki działalność rolniczą w ich gospodarstwie na terenie Wspólnoty.

Wyrok WSA w Warszawie z 12 stycznia 2011 r.,
VIII SA/Wa 758/10, Lex, nr 760449

1. Nawet jeżeli wnioskodawca dobrowolnie przystąpił do realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego nie znaczy, że nabył – z mocy ustawy – prawo do płatności.

2. Określenie aktem prawa miejscowego stanu prawnego obszarów – przez uznanie ich za obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenie związkami azotu – nie może być traktowane jako regulacja praw i obowiązków jednostki.

Wyrok NSA z 25 stycznia 2011 r.,
II GSK 79/10, Lex, nr 952862

Wykonywanie umowy zlecenia przez rolnika prowadzącego dodatkową pozarolniczą działalność gospodarczą i uprawnionego do dalszego korzystania z ubezpieczenia społecznego rolników na podstawie art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jedn. tekst: Dz. U. z 2008 r. nr 50, poz. 291 ze zm.), powoduje wyłączenie go z ubezpieczenia społecznego rolników, gdy umowa zlecenia nie jest objęta zakresem prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej.

Wyrok SN z 26 stycznia 2011 r.,
I UK 229/10, OSNP 2012, nr 5-6, poz. 74

Pomoc finansowa w formie płatności ONW udzielona może być tylko tym podmiotom, które są faktycznymi użytkownikami gruntów rolnych, tzn. rolnikom, którzy rolniczo użytkują posiadane działki rolne (niezależnie od ustalenia tytułu prawnego wnioskodawcy), a nadto stosują zwykłą dobrą praktykę rolniczą. Faktyczne władztwo nad rzeczą w przypadku gruntu rolnego oznacza, że istnieje swoboda co do podejmowania istotnych decyzji np. co, gdzie i kiedy zasiać, komu i kiedy zlecić prace polowe czy też w miarę możliwości wykonać je samodzielnie, kiedy zbierać plony oraz komu, gdzie je sprzedawać lub wykorzystać w inny sposób, jak również swobodę decyzji co do występowania o konkretne dotacje ze środków unijnych. Sama możliwość władania gruntami rolnymi na podstawie prawa własności nie jest wystarczająca, liczy się bowiem efektywne (rzeczywiste) w sensie gospodarczym korzystanie z gruntów, czyli faktyczne ich użytkowanie. Innymi słowy płatność przysługuje za rolnicze użytkowanie działek rolnych, nie zaś za prawo własności tych działek.

Wyrok WSA w Gdańsku z 26 stycznia 2011 r.,
I SA/Gd 1117/10, Lex, nr 952126

Ustalenie, że radny prowadzi gospodarstwo rolne z wykorzystaniem gruntów należących do gminy, w której uzyskał mandat i działalności tej nie zaprzestał w ustawowym terminie, prowadzi do wniosku, że zachodzą przesłanki określone w art. 24f ust.1 u.s.g., a w konsekwencji wojewoda ma podstawy do zastosowania art. 98a u.s.g. w związku z art. 190 ust.1 pkt 2a Ordynacji wyborczej.

Wyrok NSA z 27 stycznia 2011 r.,
II OSK 2298/10, Lex, nr 953044

Przepis art. 61 ust. 1 pkt 1 u.p.z.p. nie znajduje zastosowania do zabudowy zagrodowej, gdy powierzchnia gospodarstwa rolnego związanego z zabudową przekracza średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie. Wówczas prowadzenie inwestycji budowlanych związanych z gospodarstwem nie wymaga sąsiedztwa zabudowanej działki ani dostosowania do istniejącej zabudowy.

Wyrok WSA w Lublinie z 3 lutego 2011 r.,
II SA/Lu 705/10, Lex, nr 993442

Udziałowcom wspólnoty gruntowej nie przysługują w ogóle uprawnienia wynikające z przepisów k.c. o współwłasności w takim zakresie, w jakim byłoby to sprzeczne z zasadami wynikającymi z przepisów ustawy z 1963 r. o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych.

Wyrok NSA z 4 lutego 2011 r.,
I OSK 504/10, Lex, nr 1070840

Skoro art. 216 u.g.n. nie wymienia ustawy z 1962 r. o przejmowaniu nieruchomości rolnych na własność państwa za zaległe należności jako tej, do której zastosowanie mogą mieć przepisy o zwrocie wywłaszczonych nieruchomości, to oznacza to, że nieruchomość przejęta na podstawie ustawy z 1962 r. nie podlega zwrotowi w trybie administracyjnym na przepisów u.g.n.

Wyrok NSA w Warszawie z 10 lutego 2011 r.,
I OSK 537/10, Lex, nr 990261

Dla ustalenia, czy doszło do wypadku ubezpieczeniowego (suszy) wedle wykładni art. 3 ust. 2 pkt 10 i ust. 4, 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 150 poz. 1249 ze zm.) miarodajne są jedynie dane Instytutu Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach, a prowadzenie na tę okoliczność dowodów z opinii biegłych jest niedopuszczalne.

Wyrok SA w Gdańsku z 26 lipca 2011 r.,
I ACa 691/11, POSAG 2011, nr 3, poz. 39-57

Opracowanie: DOROTA ŁOBOS-KOTOWSKA, MAREK STAŃKO